

Norsk sikkerhetspolitikk i det vest-østlige spenningsfelt

Taler

Kåre Willoch

Sted

Kiel

Omstendigheter

Foredrag for Herman-Ehlers Akademie

- 1 Først vil jeg gjerne få takke hjertelig for denne anledning til å tale til et så spesielt tysk publikum som dette om "Norsk sikkerhetspolitikk i det vest-østlige spenningsfelt."
- 5 Vår evne til å overleve i dette farlige spenningsfelt er avhengig av en betydelig nøkternhet. Triste minner fra katastrofer i fortiden må ikke få forstyrre rasjonell gjennomtenkning av hvorledes vi kan avverge nåtidens farer. Ett av de fakta som vi i Norge må bygge på, er NATO-fellesskapet med bl.a. Forbundsrepublikken er blitt uunnværlig for vår sikkerhet. Mange tegn tyder på at andre allierte, som
- 10 vi gjennom historien har hatt sterke utenrikspolitiske bånd til, kan få stigende vanskeligheter med å opprettholde sine andeler av byrdene ved det felles forsvar. Dette tyder på at Forbundsrepublikkens økonomiske basis og forsvarsmessige innsats ikke bare vil forbli av avgjørende viktighet, men endog bli av stigende viktighet også for vår sikkerhet.
- 15 På den annen side vil neppe noen betvile den avgjørende betydning det har for hele Vestens forsvar, herunder Forbundsrepublikkens, at det lange kystområde som heter Norge er trygt i hendene på forsvarere av Vestens demokrati og sivilisasjon.
- 20 Denne gjensidighet i sikkerhetspolitiske interesser understreker min glede over å kunne gi denne redegjørelse her i Kiel, som på så mange måter er en Tysklands port mot Norden.
- 25 Som en liten historisk randmerknad kan jeg kanskje også få nevne at det jo var en fredstraktat avsluttet her i Kiel i 1814, mellom Danmark og Sverige, hvorved

Norge skulle overføres fra Danmark til Sverige som et annet stykke krigsbytte, som utløste den nasjonale forargelse i Norge som endte med gjenopprettelsen av sagatidens og middelalderens selvstendige kongerike Norge.

30

Tross erfaringene fra krigen, ble Norges tiltredelse til NATO i 1949 av mange, særlig på venstresiden i norsk politikk, oppfattet som et brudd med innarbeidede norske holdninger til freds- og sikkerhetspolitikk. Oppslutningen i det norske folk om dette grunnlag for vår sikkerhetspolitikk var likevel klar fra begynnelsen av, og er blitt stadig sterkere. Således viste en meningsmåling i juni i 35 år at hele 66 pst. av de spurte mente at NATO trygger freden, mens bare 7 pst. var enige i de venstresosialistiske påstander om det motsatte. Holder man utenfor dem som ikke tok standpunkt, kommer man altså til at ni av ti mener at alliansepolitikken trygger freden, mens bare en av ti mener at den øker 40 krigsfaren. Denne oppslutning om alliansepolitikken må kunne kalles massiv.

En reell opposisjon mot sikkerhetspolitikken finnes egentlig bare innen det lille venstresosialistiske parti, og i en begrenset venstrefløy innen det regjerende sosialdemokratiet.

45

Dette betyr imidlertid ikke at den sikkerhetspolitiske opposisjon, som altså er noe helt annet enn den innenrikspolitiske opposisjon, er uten betydning. Den praktiske virkning av denne utenrikspolitisk opposisjon på venstresiden er at Regjeringen fra tid til annen får vanskeligheter innen sitt eget parti med 50 gjennomføringen av enkelte av de konkrete standpunkter, som denne sikkerhetspolitiske hovedlinje må munne ut i. Motstandere og skeptikere overfor den offisielle sikkerhetspolitikk er nemlig også plassert i innflytelsesrike posisjoner innen regjeringspartiet.

55 Et eksempel på sterk indre partiopposisjon innen regjeringspartiet mot en logisk gjennomføring av NATO-politikken fikk man mot NATO-vedtaket siste desember, vedrørende NATOs svar på den sovjetiske opprustning med SS-20 raketter. Et annet eksempel er motstand, dog sannsynligvis mindre motstand, mot forhåndslagring i Norge av materiell for allierte styrker, som forutsettes satt 60 inn som forsterkninger i Norge i krisetilfelle.

Det er også mange tegn på at utenriksledelsen benytter en vennligsinnet politikk overfor røde regimer i fjerne verdensdeler som middel til å tilfredsstille tradisjonelle venstresosialistiske stemninger innenfor sitt eget parti, og

tilfredsstille rester av den sosialistiske ungdomstroen i egne sinn, for til gjengjeld
a sikre seg mindre motstand mot en nøktern politikk i områder som er av
direkte betydning for Norges egen sikkerhet. De sterkeste eksempler på dette så
man i holdningene til kommunistene i Vietnam, Cambodia og Cuba, positive
70 holdninger som sosialdemokratene dog har måttet revidere under
begivenhetene og de konservatives trykk.

Konklusjonen er imidlertid at det står en overveldende tverrpolitisk majoritet i
Norges Storting bak hovedlinjene i den sikkerhetspolitikk som føres, og at det
75 etter all politisk beregning vil fortsette å være slik så lenge hovedtrekkene i
verdenssituasjonen forblir som de er. Alle de større partier legger vekt på å
bevare og markere denne enighet, som tillegges verdi i seg selv.

Mens oppslutningen i Norge om NATO bare blir sterkere, må det vel
80 imidlertid innrømmes at NATOs evne til å beskytte Norge ikke er blitt dette,
for å si det forsiktig.

Da Norge ble medlem av NATO i 1949, behersket vestmaktene verdenshavene.
Sovjetunionen disponerte bare en beskjeden kystmarine.

85 De norske myndigheter kunne regne med - som en del av den trygghet som
NATO-medlemskapet ga - at allierte styrker og utstyr kunne overføres til Norge
uten store tap og forsinkelser dersom krig truet.

90 Vestens daværende sjømilitære overlegenhet fikk viktige konsekvenser for
utformningen av det norske forsvar. Så lenge Sovjetunionen ikke hadde noen
slagkraftig havgående marine, måtte et eventuelt angrep mot Norge
hovedsakelig komme over land og gjennom luften. Særlig ble vår grense mot
Sovjetunionen ansett som utsatt. Men et angrep kunne også tenkes ført
95 gjennom Nord-Finland og i verste fall endog gjennom Nord-Sverige. Følgelig
måtte Norge konsentrere sine stående militære styrker til Nord-Norge. Men de
måtte ikke forlegges så nær sovjetisk territorium at de kunne angripes uten
varsel, eller angripes i ryggen ved et fremstøt over finsk og svensk område.
Resultatet ble at hovedstyrken i Nord-Norge - en brigade - er forlagt 400-500
100 km fra den sovjetiske grense. De norske styrker som ligger nærmere Sovjet enn
dette er bagatellmessige. Dette markerer samtidig den utpreget defensive
karakter av det norske forsvar.

105 Men det har som nevnt skjedd viktige forandringer i det militære bilde som forelå da dette forsvarsopplegg ble etablert. I løpet av 1960- og 70-årene har Sovjetunionen bygget opp en marine som er nesten jevnbyrdig med USAs. Som de sovjetiske admiraler stolt fremhever, kan sovjetiske marinefartøyer i dag observeres på alle verdens hav.

110 På grunn av Sovjetunionens geografiske beliggenhet og mangel på egnede havner, har en vesentlig del av Sovjet-flåten sin hjemmehavn på Kola-halvøya - forholdsvis nær Norges grense. Den sovjetiske sjømilitære aktivitet er også størst i de nordlige havområder. De tre øvrige flatebaseområder, Østersjøen,
115 Svartehavet og Det fjerne Østen, er alle lettere å avstenge på grunn av de smale sund og streder som fører til dem. Passasjene til disse øvrige baseområder er også helt eller delvis kontrollert av Sovjetunionens mulige motstandere. Fra Kola-basen har Sovjetflåten derimot den frieste og mest usjenerte adgang til de store verdenshav ved utseiling rundt Norges kyst.

120 Sovjet-flåten har som en av sine viktigste oppgaver å bidra til å opprettholde den kjernefysiske balanse med USA. Dens viktigste instrument er de strategiske undervannsbåtene som er utrustet med langtrekkende raketter. Nordflåten spiller her en avgjørende rolle. Omkring 70 pst. av Sovjetunionens strategiske
125 ubåter, inklusive de mest moderne, har hjemmehavn på Kola.

Nordflåten har også sentrale oppgaver i forbindelse med en eventuell konvensjonell krig, både i nordområdet og andre steder på kloden. Majoriteten av Sovjetunionens moderne, atomdrevne angrepsubåter og et betydelig antall av
130 de nyeste, større overflatefartøyer tilhører Nordflåten. Alt i alt omfatter Nordflåten omkring 70 store overflatefartøyer, ca. 170 undervannsbåter og mange hundre militærfly av forskjellig slag. Nesten 120.000 mann er knyttet til Nordflåten.

135 Syd for Murmansk er det også plassert kjernefysiske mellomdistanseraketter som er innsiktet mot Nord-Europa. Den økonomiske aktivitet på Kola er dessuten meget omfattende, spesielt med hensyn til ressursutvikling. Området har således også en stor sivil betydning for Sovjetunionen.

140 For 20 år siden var Norge og Nordflanken et utkantområde i militær forstand. Men den utvikling jeg nå kort har minnet om, har ført til at norsk territorium og de nordlige havområder i dag er av stor militærstrategisk betydning, både for

145 den kjernefysiske balanse mellom supermaktene, og med hensyn til andre deler av maktbalansen øst-vest. Kontroll over norsk område, vil kunne være av stor betydning i forbindelse med enhver militær storkonflikt mellom øst og vest.

Men mens Norges geografiske plassering er blitt strategisk sentral, befinner vi oss langt fra Europas politiske tyngdepunkt. Dette er en spesiell utfordring til 150 norsk sikkerhets- og utenrikspolitikk i årene fremover, som blir ytterligere komplisert ved at vi ikke deltar i det utenrikspolitiske samarbeide i EF. Dette taler sterkt for at man utvikler spesielle utenrikspolitiske kontakter mellom Norge og EF.

155 Kan vi så håpe på en sikkerhetsmessig utvikling i gunstigere retning? De forskjellige øst-vest-forhandlinger er velkomne, og må søkes utnyttet til å skape reell rustningsbegrensning og avspenning i Europa. Men det ville være strutsepolitikk å overse at hittil har disse konferansene ikke redusert den militære konfrontasjon mellom Øst og Vest.

160 Vi må også ta i betraktning at virkningene av eventuell fremgang i forhandlingene mellom øst og vest kan bli anderledes i nord enn i andre deler av verden. Om SALT 2-avtalen noensinne trer i kraft, vil den snarere øke de nordlige havområders betydning, idet avtalen tillater en økning av de strategiske 165 ubåter på bekostning av de landbaserte interkontinentale raketter. Forhandlingene om gjensidige og balanserte styrkereduksjoner i Sentral-Europa (MBFR) vil i beste fall resultere i styrkereduksjoner på kontinentet som ikke direkte influerer på den militære ubalanse på Nordflanken. Eventuelle såkalte tillitskapende tiltak som gjelder hele Europa, vil også bare ha begrenset militær 170 betydning.

Oppfølgingen av Konferansen om sikkerhet og samarbeid i Europa (KSSE) i Madrid i høst, vil i beste fall kunne forbedre det politiske klima i Europa, men neppe føre til rustningskontroll, for ikke å snakke om nedrustning.

175 Det er således dessverre lite trolig at vi i overskuelig fremtid vil oppleve avspenningstiltak som vil redusere Norges strategiske betydning, og dermed gjøre landet mindre utsatt. Denne beklagelige situasjon både må og kan vi leve videre med, bare vi tar konsekvensene av den.

180 I denne situasjon har enkelte tatt til orde for å endre den norske base- og

atompolitikken, som forutsetter at allierte styrker og/eller atomvåpen ikke blir stasjonert på norsk jord i fredstid. Jeg kan imidlertid ikke se en politisk omlegging av denne art som noe egnet tiltak for økt trygghet. Vi får heller bære selv kostnadene med å opprettholde tilstrekkelige stående styrker.

I Norges situasjon, som et lite land med grense mot verdens sterkeste militærmakt, er det selvfølgelig av spesiell betydning å unngå alt som kan gi uttrykk av at vår handlefrihet kan begrenses ved bruk av truende språk fra vår supermektige nabos side. Svakheter av slik art kan friste til nytt press, og bringe forholdet mellom de to fundamentalt ulike naboland inn på en glidebane, som kan bli betenkelig for begge. Derfor kan vi ikke ta noe hensyn til for eksempel de nærmest rituelle klagemål fra sovjetisk side mot at begrensede allierte styrker holder manøvre i Nord-Norge, hverken når disse angrep skrives i Pravda eller når de gjentas av finske kommunister.

I parentes kan nevnes at Norges boikott av den olympiske gigantfeiring i Moskva, under den fremadskridende erobring av et naboland, også markerte alvoret i det norske folks reaksjon mot enhver krenkelse av nabolands frihet. Deltagelse fra vår side kunne derimot ha gitt inntrykk av svakheter i reaksjoner, noe som er farligere fra et svakt nabolands side enn fra annet hold.

Men det er avgjørende forskjell mellom på den ene side konsekvent selvstendighet i holdning og opptreden, og på den annen side unødige utfordringer overfor en nabo, hvis sikkerhetsbehov det ville være primitiv utenrikspolitikk å forstå. Etter at man helt siden NATO ble etablert, har basert seg på bare å holde rent forsvar i Norge i fredstid, ville fast plassering av allierte styrker så vidt nær Sovjets viktigste flåtebase utvilsomt bli oppfattet som en viktig kursendring. Denne ville høyst sannsynlig måtte føre til ytterligere tiltak på sovjetisk side, på grunn av Kola-basens vitale betydning for Sovjetunionens militære styrke. Et forsterket våpenkappløp på Nordflanken er ikke i noen lands interesse, aller minst i Norges. Dessuten vil Norge og NATO ikke "vinne" et slikt kappløp.

Det land som i fredstid eventuelt skulle stasjonere tropper og plassere atomvåpen på norsk jord, måtte i tilfelle være USA. Selv etter Sovjetunionens innmarsj i Afghanistan, er det vanskelig å tro at USA vil ønske å utfordre Sovjetunionen på en slik måte. Det er heller ikke så lett å se hva USA ville ha å vinne ved dette, og det er vel også et stort spørsmål om den amerikanske

Kongress ville akseptere slike tiltak.

225 Når man diskuterer disse spørsmål, kan det imidlertid være nyttig stadig å minne seg selv om formålet med forsvaret: Det skal gjøre erobring av norsk område så vanskelig at et angrep ikke vil finne sted. Men alle vet at dette kan ikke Norge klare alene. Når vi likevel ikke finner det hensiktsmessig å ha allierte styrker stasjonert permanent i Norge, må man bygge på en visshet om at forsterkninger utenfra vil komme i en krise, og komme raskt nok. Men det vil 230 ingen regne med for alvor hvis mottak av forsterkninger ikke er skikkelig planlagt og innøvet. Derfor er de regelmessige allierte øvelser i Norge så viktige, og derfor kan den angivelige sovjetiske forargelse over disse øvelser som nevnt ikke tillegges reell vekt.

235 Men fremføring av allierte forsterkninger sjøveien er blitt meget vanskeligere etter oppbyggingen av Sovjets marine. Samtidig er den tid man i tilfelle vil ha til rådighet før det er blitt for sent antagelig blitt klart kortere enn før, og så kort at det er tvilsomt om forsterkninger sjøveien kan nå frem i tide. Vi er kommet i en situasjon hvor den forutsatte innsats av allierte forsterkninger neppe kan 240 gjennomføres, fordi vesentlige deler av materiellet ikke er lagret i Norge på forhand, idet dette innebærer at tilstrekkelige styrker ikke kan bringes inn med fly.

Slik forhandslagring av alliert materiell i Norge er ikke noen ny tanke. Egentlig 245 er den politisk klarert i Norge forlengst. Den vil ikke innebære noen forandring i basepolitikken, men er derimot et vilkår for at Forsvaret skal kunne fylle sin oppgave uten forandringer i denne. Derfor er det forbløffende at gjennomføring av denne ajourføring av forsvaropplegget trekkes ut, slik som det dessverre skjer. Uttalelser om at det ikke haster med forhåndslagring av materiell 250 for forsterkninger, kan ikke gis noen forsvarsmessig begrunnelse. Det er kort sagt skapt en situasjon hvor ett av fundamentene for forsvarspolitikken har sviktet, og må rettes opp.

Det må også advares mot den vrangforestilling at dette er noe som overveies av 255 hensyn til alliertes ønsker. Det er først og fremst Norges egen sikkerhet som tilsier denne tilpasning av forsvaropplegget, til dagens i stedet for gårsdagens virkelighet.

Ved å fastholde et forsvarsupplegg bygget på forberedelser til bruk av

forsterkninger, i stedet for å forandre basepolitikken, fastholder vi også en linje som er best egnet til å unngå komplikasjoner for andre nordiske land. Vi bevarer den såkalte nordiske balanse. En forandring i norsk basepolitikk, med permanent stasjonering av allierte styrker i Norge, ville derimot kunne føre til økt sovjetisk press mot Finland.

Plikten til å ta hensyn til nordiske nabolands sikkerhet må imidlertid gjelde både allierte og nøytrale. Forsvaret av Nord-Europa er blant annet avhengig av en troverdig militær sperring av Østersjøutløpene, der Forbundsrepublikken og Danmark spiller nøkkelroller. Den truende ytterligere svekkelse av det danske forsvar kan føre til at Norge blir tvunget til å disponere større forsvarsressurser i Syd-Norge på bekostning av innsatsen i Nord-Norge. Det er klart at dette vil være meget alvorlig.

Et slagkraftig svensk forsvar med et sterkt og moderne flyvåpen som ryggrad, har gjort forsvarsoppgaven for Norge og NATO lettere: Man har stort sett kunnet se bort fra at noen skulle kunne trenge seg raskt frem til Sør-Norge over svensk territorium og luftrom.

Også om Sverige kan man derfor si at en nedbygging av Forsvaret vil være en ytterst alvorlig sak for Norge. I den senere tid er det imidlertid kommet tegn som tyder på at Sverige kanskje er i ferd med å stoppe svekkelsen av sine styrker. Det er uhyre viktig for hele den nordiske balanse at disse positive signaler blir gjort til virkelighet.

Og like meget som NATO-landene selv er avhengig av en troverdig amerikansk atomgaranti og av NATOs øvrige militære slagkraft, er også alliansefrie land som Sverige og Finland for som sikkerhet avhengige av at det eksisterer en tilnærmet militær balanse mellom Øst og Vest.

Norges egne forsvarutgifter utgjør 3,3 pst. av Nasjonalproduktet, d.v.s. ubetydelig lavere enn for eksempel Forbundsrepublikkens. Alle de større partier i Norge legger avgjørende vekt på å oppfylle NATOs forutsetninger om en reell økning av forsvarsbudsjettet med 3 pst. om året. Høyre mener imidlertid dette er for lite for de nærmeste år i Norges tilfelle, på grunn av den faretruende militære ubalanse som er oppstått i Norden ved Sovjets sterke og langvarige opprustning, og betydelige mangler hos oss selv.

300 Når man i Vesten besværer seg over forsvarsutgifter mellom 3 og 4 prosent av Nasjonalbudsjettet, bør man ikke glemme at Sovjets militære utgifter anslås til 11-13 pst. av Nasjonalproduktet, og kanskje reelt sett er enda vesentlig høyere p.g.a. skjulte fordeler for Forsvaret, og dessuten vokser langt forttere enn i Vesten.

305

Jo viktigere nordområdene blir, jo viktigere blir det også at norsk nordpolitikk er i pakt med de generelle vestlige interesser. Jeg vil gjerne få nevne at det var hensynet til slike interesser som var utslagsgivende da Norge i vår inngikk en avtale som ga Island betydelige fiskerirettigheter innenfor den norske
310 økonomiske sone rundt den norske øy Jan Mayen. Overordnede sikkerhetspolitiske behov for uforstyrrede naboforhold til Island, som er meget viktig for forsvaret av Atlanterhavet, medvirket vesentlig til at Norge ville gi såvidt betydelige innrømmelser i dette tilfelle - tross sterk og forståelig skuffelse blant norske fiskere.

315

Man står nå overfor tilsvarende forhandlinger mellom Norge og EF, om sonengrensen mellom Jan Mayen og Grønland. Det ville virke ytterst uheldig om de innrømmelser som Norge av bl.a. sikkerhetspolitiske grunner har gitt til Island, skulle bli påberopt som grunnlag for krav om norske innrømmelser til
320 beste for EF ved Grønland.

Svalbard reiser også ulike problemer som kan være av sikkerhetspolitisk betydning. Svalbard-traktaten, som stadfester Norges suverenitet over øygruppen, innskrenker samtidig Norges rettigheter til fordel for de tallrike
325 andre signatarmakter. Norge hevder imidlertid at disse innskrenkninger i våre rettigheter ikke gjelder i de havområder rundt Svalbard, som Norge etter nyere folkerett kan innlemme i sin 200 miles økonomiske sone. USA har heldigvis vist forståelse for dette synspunkt, men har i likhet med de vesteuropeiske land reservert seg rettslig mot det. Sovjetunionen har derimot direkte protestert mot
330 det norske syn. Sovjet mener tydeligvis at dersom Norge oppretter en vanlig 200 miles økonomisk sone rundt Svalbard, skal Sovjet og alle andre signatarmakter ha samme rett til næringsvirksomhet der som Norge selv. Man kan bare forestille seg hvilke kaotiske tilstander som vil kunne oppstå, hvis en slik fortolkning skulle legges til grunn, dersom det skulle bli funnet ressurser av vesentlig
335 betydning i dette område. Hvis de vestlige land vil forebygge slikt problemskapende kaos, bør de støtte det norske syn.

Foruten spørsmålet om kontinentalsokkelen rundt Svalbard, er det de tosidige
340 norsk-sovjetiske forbindelser på selve øygruppen som har gitt opphav til
konflikter. Sovjetunionen har i praksis ikke godtatt rekkevidden av norsk
suverenitet på øygruppen. Sovjetunionen har tvert imot forsøkt å få Norge med
på erklæringer om at de to land står i en særstilling på Svalbard, fordi det er bare
disse to stater som har fast næringsvirksomhet der. Norge har for sin del
345 konsekvent avslått alle sovjetiske forsøk på å fremheve betydningen av akkurat
disse to lands stilling og samarbeide, idet dette ville favorisere Sovjetunionen på
bekostning av de øvrige signatarmakter. I stedet bestreber Norge seg på å
oppretholde egen næringsvirksomhet og en betydelig norsk bosetting, som
markerer at Svalbard er en uadskillelig del av kongeriket Norge. Størrelsen av
350 befolkningen i de sovjetiske gruvesamfunn på Svalbard er for øvrig påfallende i
forhold til den begrensede næringsvirksomhet som drives.

Det sovjetiske sivile nærvær på Svalbard er forankret i de rettigheter Svalbard-
traktaten gir landet som signatarmakt. Traktaten fastslår nemlig som nevnt
355 likebehandling av signatarmakter som et bærende prinsipp, men vel å merke
"forutsatt at de retter seg efter de stedlige lover og forskrifter". Utover dette
gjelder norsk suverenitet uavkortet. Sovjetunionen ville bidra til å skape bedre
samarbeidsforhold i nord om landet la seg dette på sinne, i stedet for fra tid til
annen å neglisjere norske lover og forordninger.

360

Det virker imidlertid som de sovjetiske myndigheter søker å unngå tilspissing av
konflikter når de blir klart konfrontert med uomtvistelige norske rettigheter.

I tillegg til det vanskelige forhold til Sovjet på og rundt Svalbard, har vi så fått
365 problemet om hvor grensen skal gå mellom våre to lands havområder og
havbunn, innenfor de nye 200 mils soner. Strengt tatt skulle dette ikke ha
sikkerhetspolitisk, men bare ressursmessig betydning, idet de økonomiske soner
jo ikke begrenser retten til skipsfart eller militær gjennomfart. Likevel er det vel
grunn til å frykte at Sovjet legger sikkerhetspolitiske momenter inn i sin
370 vurdering av sakene, som gjelder store områder. Uenigheten gjelder et område
på 155.000 kvkm, eller f.eks. over 3/5 av Forbundsrepublikkens landareal.

Den første forhandlingskontrakt om dette grenseproblem er allerede 10 år
gammelt. På norsk side har man erklært seg villig til å inngå et kompromiss.
375 Sovjet har dessverre ennå ikke vist tilsvarende elastisitet. Men langtrukne
forhandlinger skaper ikke store problemer for Norge. Vi har så store

uutforskede havbunnområder utenfor det omstridte område, at det ikke under
noen omstendighet blir aktuelt for oss å lete etter olje eller andre ressurser på
380 den omstridte del av kontinentalsokkelen på mange år. Det kan haste mer for
Sovjet å få utforske dets kontinentalsokkel, etterhvert som produksjonen fra
dets oljekilder på land blir knappere.

Vår interesse for en avklaring ligger særlig i at uklare grenseforhold aldri har
385 skapt gode naboforhold. Vi vet dog av erfaring meget godt hvor viktig det er
ikke å vise hastverk overfor russerne i slike saker. Men både Sovjetunionen,
Norge og andre stater vil til syvende og sist være tjent med at de utestående
spørsmål i nord løses på grunnlag av gjeldende folkerett. En snarlig løsning av
de utestående spørsmål ville være den beste garanti for at Nordflanken kunne
390 forbli et politisk lavspenningsområde. Sovjetunionen med sine vitale strategiske
interesser burde kunne bidra til å unngå nye konflikter her.

Norsk sikkerhetspolitikk i spenningsfeltet mellom øst og vest har i det hele tatt
ikke noe annet mål enn å medvirke til at vi kan leve i fred og forståelse med alle
395 naboer. Velkjente globale motsetninger gjør Norges område utsatt. Man kan
ikke se bort fra at det i våre dager ville by på uvurderlige fordeler for
Sovjetunionen å kontrollere vår lange og strategisk viktige kyst. Dette kan man
konstatere uten derved å legge inn noen moralsk fordømmelse av noen makts
politikk akkurat i dette område. Vi kan heller ikke overse de erfaringer som viser
400 at dersom Sovjet kan vinne viktige militære fordeler ved en utvidelse av sitt
maktområde, uten uforholdsmessig belastning, blir dette gjennomført.
Afghanistan er det ferskeste eksempel på det. Derimot viser erfaring hittil også
at adekvat sikkerhetspolitikk bevarer freden i et område. Dette gir både håp og
forpliktelse.

Emner

Foredrag, Utenrikspolitikk

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/norsk-sikkerhetspolitikk-i-det-vest-ostlige-spenningsfelt>